

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Götheborgske

Spionen.

 Lördagen, den 26 April, 1766.

Frihet, du kära frihet, hwad är du? Jag bor
 nu icke i det Philosophiska landet, icke heller
 i Theologernas rike. Det är borgellig frihet, som
 jag menar. Detta stora ordet tages på flera sätt;
 en och hwad tror sig äga rättaste begrepet däraf:
 emedlertid ser man äfwenjä många bilder och aftryck
 af friheten, som af hellswäludet. Jag läste nyligen
 i min Politiske Fritänkare, at det är just i Eu-
 ropa, som man talar alrämest om det, man minst
 äger; och därmed menar han friheten. Däremot
 wådjar jag til Holländaren, som lemnar hwar och
 en tillstånd, at söda sig, bäst han gitter: och detta
 kallar jag frihet; när man tillika flyddas från in-
 och utlänstet öfwerwäld, och köper ej för dyrt en
 sådan sälhet. Mögeligt är wäl, at under dessa
 wilkor en farlig granne öfverrasfar hela landet;
 mögeligt är dock, emedan det äfwenwäl händer,
 all männifflig wishet oagtab, at hagel och öwä-
 der förstörer grödan på marken. Från Hollän-
 daren går jag til de lyksalige öjarn: det är hos
 Ängeländaren, som jag wissertligen påckar på frihet.

Både konst och natur har liksom förenat sig, at upresa Gudinnan et tempel därpå orten. Jag bort et enda ord ur Engelska språket *; och jag wet ingen ting at påminna. Man taxerar sig sjelf; och häfwer taxeringen strax up, om hon stöter menigheten: man fruktar Gud utan tvång, och ester öfvertygelse: man åger nåring och säkerhet; men ej magt och frihet, at gifwa Riket fattige förmyndare. Krigsfolket får hvarken wara för litet, eller för mycket: man wil icke så fria sig från utlånst afwentyr, at inlånsta tråldomen blir ofelbar. Bort alla biller och inlagor, som stödjas under med canoner, med mindre Flotten i alla bägge rigtas at werkelige fiendar!

Jag kommer nu mit ändemål något närmare, hwilket är at förkunna en berättelse om Chinesiska Skrif-friheten, öfversatt ifrån Danskan af den witre Commministern, Herr Magister Chydenius. Skrif-friheten anses här och där, som en wäsendelig del af den borgeliga. Fästningen, heter det, är snart intagen, om denne förmur öfwerända fastas. Mund och penne gifwer ock en beständig eld i fria regeringar: sant är, man skuter ej altid rätt: icke des mindre sågnar man sig at röken: ty när den omsider svingrat sig, lysar den Politiske himmelen klar.

Det förslüdes, at Skrif-friheten nu winner större rum i Sverige, fast ej utan all inkränkning. Ingen skulle trodt, at Chinesiska regeringen funnet en sådan frihet outhärlig. Hon är likwäl en ögnasten hos den Nationen, där icke

en

* Naturalization.

en gång enerwåldet hunnet at landsförwisa sannin-
 gen. Man låser med nöge, huru den ene Re-
 genten efter den andre wårdat och upmuntrat
 Kriß-friheten i China. Som det är en grund-
 lag dårstådes, at Kåjsaren bör höra och emottaga
 förestålningar; så har man i forna tider låtet hän-
 ga tafkor ute på flottet, dår undersåtarne måtte
 Krißwa, hwad de sunno nödigt at påminna: dår-
 jämte blef ock en trumma satt at slå på, til bewis,
 at Regenten ej wil ensam underrättas om Rikets
 angelägenheter. Kåjsar Ven: ti säger bland an-
 nat, når han tiltrådde regeringen: „Jag wil
 „låsa edra förestålningar; och, når jag låser dem,
 „wil jag i synnerhet märka, om eder nit är rät-
 „Kaffens, och om eder frimodighet går så långt,
 „at den icke skonar min egen Person.“ En
 annan: „Jag wil hos mine undersåtare förtaga
 „all fruktan, på det jag hwart ögnablick, om
 „mögeligt är, måtte låra något nytt.“ En an-
 nan åter befäster samma frihet med följande ut-
 låtelse: „Tänker icke, säger han, at jag åtnöjes
 „med snack: jag begår at weta sanningen: låter
 „hwarcken högagtning eller fruktan hålla eder til-
 „baka; utan talar med frimodighet: ty det är
 „min wilje. Döljer för mig ingen ting; och
 „når det rörer min egen Person, så talar fritt,
 „utan hylleri och omswep, och frukter ej för nå-
 „gon onåd.“ Gyldene ord, och til Konungars
 åra, wårldige at i ceder Krißwas!

Huru hafwa nu Mandariner, och flere Chine-
 siske undersåtare, brukat en sådan frihet? Hårrom

finner man ock interressanta rön uti nämnda berättelse. „**Kia** han beder **Käjsar Vuen** ti en „gång uti största underdånighet bland annat, „at taga sig til wara för altför stor böjelse til „jagt; emedan han icke allena sjelf, utan ock de „många ministrar, som han hade med sig, där- „genom försummade **Rikets** angelägenheter.“ En annan föreställer **Käjsar Vuen** ti bitrare sanningar, af innehåll, „at man förgäfwes sökte „dygd hos undersåtare, så länge lasterna regera- „de wid **Hofwet**,” m. m. En annan åter före- håller samme **Käjsare** des omåtteliga omkostnin- gar wid sin **Hof-stat**, samt antalet af des **Frillor**, m. m. **Historien** förmåler, at **Käjsaren** tog ej allenast up påminnelsen ganska nådigt, utan våt- tade sig äfwen därefter.

Dråknelige flere hafwa gjort allvarsama före- stälningar i andra ämnen, fast ej allesamman med lika lycka. Jag tilstår, at **Frif-** friheten är icke wärd at nämnas, när floke mån nödgas un- dertiden, at sätta sina lik- kistor wid **Frif-** taflan, redebogue at dö för sanningen.

Slutet af **Sago**: brott om **staden Luntertun**. (Se **N:o 15**.)

Men at bringa **Truls** i humeur igen, wil jag söka up en annan uprinnelse af namnet **Luntertun**. Man wet, at **U** och **O**, **T** och **D** ofta förwäxlas. Förstån i det? Således är troligt, at det som i **Keinike** **Wof** **Frifwes** **Luntertun**, har hetat **Londer-** tuna;

tuna; och då tyckes saken wara klar. Det måtte hafwa handt, at Gøthhalands kämpar härjat wida omkring i Westerhafwet, i Blåland, och innan för Nurfwa sund hafwa deras grannar ödelagt deras bästa stad Londertun. Jag gissar, at det waret Jomswikingarne: ty jag har ej annan grund i så gamla saker, än gisningar. Sedan nu Ragner Lodbrok war dödad, i Orma-gården i Ungeland, af Konung Ella; och hans stridbare söner, dem han aflat med Aslög, Sigurd Swens och Brynilda Budlas doter-doter, såfångt pröfwat styrka med Konung Ella; och deras broder, den fredsame och floke Iswar Wenlös, fästet fot i Ungeland, och beslutet, at där bygga en stad; kom han ihåg den i hans fädernesland ödelagde staden Londertun, och kallade den nya i Ungeland med samma namn Londerstown, eller närmare det i Frankrike ännu bibehålna skrif-sättet, Londres-town. De gamle Gøther kallade staden Lugdunaborg, hwilket ej annat kan wara, än nya Luntertun. Och denna gisningen, som kostat mig mycket hufwudbry, förswarar jag til sidsste droppen af mit blåckhorn. London hade aldrig blifwet så stort, om ej Luntertun släpt ämne til: och då jag intet har däremot, at de waret belägne i hwar sitt rike, utan säger: min kämpa som winner; ehuru jag ofta suckar dåröfwer, at Sverige altid skal släppa til, det som utländske städer bli stora utaf; så kan jag än mindre tåla städernes quabb inom samma rike, då den ene söker ödelägga den andre, för at få byguings-ämne af wraket.

Man torde nu fråga, huru ordet Luntertun skal utfågas, och i hwilkendera stads welsen accenten skal hafwa rum: min osörripeliga mening är, at den skal stå i sidsta stads welsen; men lemnar andre rätt, at afgöra denna frågan.

Det återstår allenast at säga, hwar staden waret belägen; och därom har jag nyligen blifwet underrättad. Han har waret belägen i Halland, utmed hafwet, på et ställe, där ingen ström intil denne dag upkastat någon bank, ej långt ifrån Kongsbacka i socknen Dnshala, eller Odenshala, på Gottskär, ej långt ifrån Skalla, där belägenheten torde wara wärd en granlaga beskrifning, och Geometrisk ritningar för efterkommande. Ty det är spådt, at denne staden skal åter upbyggas, fast under annat namn, och blifwa en af de betydande städer. Tiden lär ej ännu wara så när: man får wänta, til des städer pröfwat nyttige, och handelens stam flyttas åt hafsidan. Då factioner uphöra, då handelen mer gagnar, än utfuger landet och des inbyggare; försvinner tilifika bönders hat, och borgare hugnas af både höge och låge.

Stadsnyheter.

Inkomne äro Skepparne Robert Craige ifrån Ringhorn med fyrkol, Georg Shepherd ifrån Dundee med barlast, och Donald Edie ifrån Leuwerpool med Skottsk salt, Thomas Brown ifrån Newcastle

Newcastel med stenkol, och Jöran Smitt ifrån Aberden med barlast.

Utgångne äro Skepparne Walter Brown til Ely, Peter Krest til Grenock, Thomas Brown til Newcastel, Daniel Heyden til Hamburg med järn och bräder.

Små Kyrko-tidningar.

Den 20 dennes afled Fru Dorothea Margareta Thornton, född Anckarcreus.

Den 22 dennes blef Grefwinman och Hof-Marskalkinnan Sparre med all sorgelig ståt begravnen. Rummet medgiffwer ej, at något inryckes ur grafkrifterna: följande Sång-stycke kan för andra gången läsas.

Aria.

Föddas lifsom för at dödas,
 Uti barna-åren möddas,
 Njuta magra tidsfördrif;
 Kastas sen af yra vågor;
 Möta döden midt i plågor:
 Sådant är vårt usla lif.

Kundgörelser.

Den Bok-auctionen, som uti Götteb. Magazinet N:o 16 blef kundgjord, och skulle hållas i Maji månad på Stadens Auctions-Kamare, kommer icke at för sig gå, emedan ägaren har allaredan förnyrat böckerna; hwilket tillämnas gifwes.

Hos

Hos Stads-Musikanten Herr Leldig, på Tre Kamare, kunna 2 rum i undra wåningen, åt Kyrko- och Magasins-gatorna belågna, på kortare eller längre tid, emot billig hyra bekommas.

En Norsk man, Lars Engebretsen, har, iswån sit hemwist på Kongswinger i Norge, sedan han någon tid förut waret med sinnes swaghet beswårad, begifwet sig med egen häst och slåde til Sverige: och som des hustru ej widare underrättelse om honom, dagtad all sorgfällig efterfrågan, bekommet, ån at han skal frågat sig wågen til Wenersborg och Gøtheborg; utlofwar hon 20 Daler S:mt at den förste, som kan med wißhet berätta, hwar hånnes man, leswande eller död, nu finnes. Lars Engebretsen är af medelmåttig wårt, har swarta hår, är rödagtig i ansigtet, några och 50 år gammal, och har wid afwikandet waret klådd uti en grå klådes-räck. Brefwet stålles til Johanna Margar. Engebrets på Kongswinger i Norge, eller ock til des son Lars Larson, betjent hos Handelsmannen N. Tanck i Fredrichshal.

Hus och gård på Sillegatan, tilhörande Waktmästaren Hjort, bestående af 10 rum med eldstäder, samt en, för en handlande, wål inrättad bod åt gatan, och trenne stora bodar uppe i gården, tillika med källare, wisthus och wind, jämte et stort gårdsrum, kommer den 13 Maji klockan 10 föremiddagen, på Stadens Auctions-Kamare, at til den mestbjudande försäljas.

Swete fås hos Handelsmannen, Herr And. Björnberg, emot billigaste pris.